

Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 26/19

Luxemburg, 12 maart 2019

Arrest in zaak C-221/17

Tjebbes e.a. / Minister van Buitenlandse Zaken

Het Unierecht verzet zich niet tegen het verlies van de nationaliteit van een lidstaat en dus van het burgerschap van de Unie wanneer de effectieve band tussen de betrokken persoon en die lidstaat voor lange tijd is onderbroken.

Het evenredigheidsbeginsel vereist echter dat van geval tot geval wordt onderzocht welke gevolgen dat nationaliteitsverlies voor de betrokken personen heeft uit het oogpunt van het Unierecht.

Nederlandse burgers die ook beschikken over de nationaliteit van een land dat geen lidstaat is van de Unie, hebben bij een Nederlandse rechter hoger beroep ingesteld tegen de weigering van de Minister van Buitenlandse Zaken om hun aanvraag tot vernieuwing van een Nederlands paspoort te behandelen. De minister had dit geweigerd op grond van de Rijkswet op het Nederlanderschap. Deze wet bepaalt dat een meerderjarige het Nederlanderschap (de Nederlandse nationaliteit) verliest wanneer hij daarnaast een vreemde nationaliteit bezit en na het bereiken van de meerderjarige leeftijd tien jaar lang ononderbroken zijn hoofdverblijf buiten Nederland en buiten de Europese Unie heeft gehad. Deze termijn van tien jaar wordt echter gestuit als de betrokkene minstens één jaar lang zijn hoofdverblijf in Nederland of in de Europese Unie heeft. Die termijn wordt ook gestuit indien de betrokkene een verklaring omtrent het bezit van het Nederlanderschap dan wel een reisdocument (paspoort) of een Nederlandse identiteitskaart aanvraagt. Zodra een van die documenten is afgegeven, begint een nieuwe termijn van tien jaar te lopen. Voorts verliest een minderjarige in beginsel het Nederlanderschap indien dit voor zijn vader of moeder verloren gaat.

De Raad van State, waarbij deze zaken aanhangig zijn, vraagt zich af welke beoordelingsmarge de lidstaten hebben wanneer zij de voorwaarden voor het verlies van hun nationaliteit vaststellen, en heeft daarover een vraag gesteld aan het Hof van Justitie. Met name wenst hij te vernemen of het verlies van het Nederlanderschap van rechtswege, dat tot gevolg heeft dat ook het burgerschap van de Unie verloren gaat, verenigbaar is met het Unierecht.

In zijn arrest van vandaag herinnert het Hof eraan dat het reeds heeft geoordeeld dat artikel 20 VWEU aan alle mensen met de nationaliteit van een lidstaat het Unieburgerschap toekent, dat de primaire hoedanigheid van de onderdanen van de lidstaten moet zijn. Op de situatie van Unieburgers die, zoals verzoeksters in het hoofdgeding, de nationaliteit van slechts één lidstaat bezitten en die door het verlies van deze nationaliteit worden geconfronteerd met het verlies van het Europese burgerschap en de daaraan verbonden rechten, is dan ook het Unierecht van toepassing, gelet op de aard van die situatie en de gevolgen waartoe zij leidt.

Het Hof merkt op dat de Nederlandse wetgever een regeling heeft willen invoeren die vooral is gericht op het wegnemen van de ongewenste gevolgen die zich voordoen wanneer iemand meerdere nationaliteiten bezit. In dit verband heeft de Nederlandse regering verduidelijkt dat de Rijkswet op het Nederlanderschap onder meer moet voorkomen dat personen het Nederlanderschap verkrijgen of behouden terwijl zij geen effectieve band met Nederland hebben of niet langer een dergelijke band hebben. De bepalingen van die wet die gelden voor minderjarigen, moeten dan weer de eenheid van nationaliteit binnen een en hetzelfde gezin in stand te houden.

In dit verband oordeelt het Hof dat een criterium dat is gebaseerd op het feit dat Nederlanders tien jaar lang ononderbroken hun gewone verblijfplaats hebben gehad buiten de Europese Unie, kan

worden geacht rechtmatig te zijn, omdat in dit criterium het ontbreken van de bovengenoemde effectieve band tot uitdrukking komt. Dat het om een rechtmatig criterium gaat, vindt bovendien steun in internationale bepalingen die in soortgelijke situaties voorzien in het verlies van de nationaliteit van de betrokken staat, op voorwaarde dat er geen risico op staatloosheid bestaat. Aan deze voorwaarde wordt in casu voldaan door de Nederlandse wetgeving. De rechtmatigheid van dat criterium wordt ook bevestigd door het feit dat reeds wordt aangenomen dat de betrokkene een effectieve band met Nederland wenst te behouden wanneer hem een verklaring omtrent het bezit van het Nederlanderschap, een reisdocument of een Nederlandse identiteitskaart wordt afgegeven.

Het verlies van rechtswege van de nationaliteit van een lidstaat is echter onverenigbaar met het evenredigheidsbeginsel indien de relevante nationale voorschriften het op geen enkel ogenblik mogelijk maken dat de gevolgen die dat verlies voor de betrokken personen heeft uit het oogpunt van het Unierecht, van geval tot geval worden getoetst. Volgens het Hof moeten de bevoegde nationale autoriteiten en rechterlijke instanties namelijk incidenteel kunnen onderzoeken wat de gevolgen van dat nationaliteitsverlies zijn, en moeten zij in voorkomend geval ervoor kunnen zorgen dat de betrokkene met terugwerkende kracht de nationaliteit herkrijgt wanneer hij een aanvraag indient voor een reisdocument of enig ander document waaruit zijn nationaliteit blijkt.

Het Hof voegt daaraan toe dat bij die evenredigheidstoetsing met name de bevoegde nationale autoriteiten en eventueel de nationale rechterlijke instanties moeten nagaan of het nationaliteitsverlies verenigbaar is met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en in het bijzonder met het recht op eerbiediging van het familie- en gezinsleven in samenhang met de verplichting om het belang van het kind in acht te nemen.

Wat betreft de omstandigheden die relevant zijn voor die toetsing, vermeldt het Hof vooral het feit dat de betrokken persoon zou worden geconfronteerd met beperkingen in de uitoefening van zijn recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten, wat eventueel leidt tot bijzondere moeilijkheden om zich naar Nederland of een andere lidstaat te blijven begeven teneinde daadwerkelijke en regelmatige banden met gezinsleden te onderhouden dan wel aldaar zijn beroepsactiviteiten te verrichten of de noodzakelijke stappen te ondernemen om er dergelijke activiteiten te verrichten. Daarnaast komt relevantie toe aan het feit dat de betrokken persoon mogelijk geen afstand kon doen van de nationaliteit van een derde staat, en aan het ernstige risico dat zijn veiligheid of zijn vrijheid om te gaan en staan waar hij wil aanzienlijk zou afnemen omdat hij geen consulaire bescherming kan genieten.

Op voorwaarde dat de bevoegde administratieve autoriteiten en rechterlijke instanties aldus van geval tot geval de situatie van de betrokkene kunnen onderzoeken in het licht van de relevante omstandigheden, verzet het Unierecht zich er niet tegen dat de nationaliteit van een lidstaat verloren gaat in omstandigheden als die waarin de Nederlandse wetgeving voorziet.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Antoine Briand ☎ (+352) 4303 3205